

ผลคำวินิจฉัยคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า
กรณี การแจ้งผลการรวมธุรกิจระหว่างบริษัท ด. และบริษัท พ.

ระหว่าง	บริษัท ด.	ผู้ประกอบการธุรกิจที่กระทำการรวมธุรกิจ
	บริษัท พ.	ผู้ประกอบการธุรกิจที่ถูกรวมธุรกิจ

การแจ้งผลการรวมธุรกิจ

ด้วยบริษัท ด. ได้ยื่นแบบแจ้งผลการรวมธุรกิจ ตามประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการแจ้งผลการรวมธุรกิจ พ.ศ. ๒๕๖๑ ต่อสำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า (สำนักงาน กขค.) เมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๕ เพื่อขอแจ้งผลการรวมธุรกิจระหว่างบริษัท ด. และบริษัท พ. ซึ่งได้กระทำการรวมธุรกิจ เมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๖๕ ต่อคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า ตามมาตรา ๕๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยเป็นการแจ้งผลการรวมธุรกิจภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด

ข้อเท็จจริง

ข้อเท็จจริงที่ใช้ในการพิจารณาการแจ้งผลการรวมธุรกิจระหว่างบริษัท ด. และบริษัท พ. มีรายละเอียดดังนี้

๑. ข้อมูลผู้ประกอบการธุรกิจ

๑.๑ ผู้ประกอบการธุรกิจที่กระทำการรวมธุรกิจ

บริษัท ด. เลขทะเบียนนิติบุคคล xxxxxxxx จัดทะเบียนจัดตั้งบริษัทที่ประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์ ประกอบธุรกิจบริษัทเพื่อการลงทุนในบริษัทอื่น (Holding Company) และในปี ๒๕๖๔ มีรายได้รวมประมาณ x,xxx,xxx,xxx บาท ทั้งนี้ บริษัท ด. มีรายชื่อผู้ถือหุ้นโดยมีผู้ถือหุ้นเพียงรายเดียว คือ บริษัท ฮ. ทั้งนี้ บริษัท ด. มีบริษัทในเครือที่มีสถานะเสมือนเป็นหน่วยธุรกิจเดียวกัน (Single Economic Entity) ตั้งอยู่ในประเทศไทย จำนวน ๒ บริษัท คือ (๑) บริษัท ด.๑ และ (๒) บริษัท ด.๒

๑.๒ ผู้ประกอบธุรกิจที่ถูกรวมธุรกิจ

บริษัท พ. เลขทะเบียนนิติบุคคล xxxxxxxxxx จัดทะเบียนจัดตั้งบริษัทที่ประเทศแคนาดา ประกอบธุรกิจบริษัทเพื่อการลงทุนในบริษัทอื่นที่ประกอบกิจการสำรวจและผลิตน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ ในปี ๒๕๖๔ ไม่มีรายได้ในประเทศไทย ทั้งนี้ บริษัท พ. มีบริษัทที่มีสถานะเสมือนเป็นหน่วยธุรกิจเดียวกัน ที่ประกอบธุรกิจในประเทศไทย จำนวน ๑ บริษัท ได้แก่ บริษัท พ.๑ ประกอบธุรกิจปิโตรเลียมในประเทศไทย ภายใต้สัญญาสัมปทานปิโตรเลียม เลขที่ xxxxxx

๒. ข้อมูลการรวมธุรกิจ

บริษัท ด. เข้าซื้อหุ้น จำนวน x,xxx,xxx หุ้น คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ xxx ของหุ้นทั้งหมดในบริษัท พ. มีมูลค่าในการรวมธุรกิจ จำนวน x,xxx,xxx,xxx บาท โดยมีวัตถุประสงค์ของการรวมธุรกิจ คือ บริษัท ด. จะได้มาซึ่งหุ้น ที่มีอำนาจควบคุม คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ xx.xx ในบริษัท พ.๑ ร่วมกับบริษัท ข. ซึ่งมีสัดส่วนการถือหุ้นร้อยละ xx.xx โดยบริษัท พ.๑ เป็นผู้ได้รับสัมปทานปิโตรเลียมในประเทศไทย ตามสัญญาเลขที่ xxxxxx ทำให้ภายหลังการรวมธุรกิจกลุ่มบริษัท ด. จะเข้าสู่อุปกรณ์ประกอบธุรกิจเกี่ยวข้องกับน้ำมันดิบในประเทศไทย รวมถึงเข้าถึงข้อมูลรายละเอียดของการประกอบธุรกิจผลิตน้ำมันดิบในประเทศไทย อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มแหล่งน้ำมันดิบให้แก่กลุ่มบริษัท ฮ. ซึ่งเป็นบริษัทแม่ของบริษัท ด.

๓. โครงสร้างผู้ถือหุ้นหลังการรวมธุรกิจ

ภายหลังการรวมธุรกิจ บริษัท ด. เป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ โดยถือหุ้น จำนวน x,xxx,xxx หุ้น คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ xxx ของหุ้นทั้งหมดในบริษัท พ.

๔. ตลาดสินค้าหรือบริการที่เกี่ยวข้องกับการรวมธุรกิจ

กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ กระทรวงพลังงาน ได้นิยามปิโตรเลียม หมายถึง สารประกอบไฮโดรคาร์บอนที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ โดยมีธาตุเป็นองค์ประกอบหลัก คือ คาร์บอน และไฮโดรเจน โดยอาจมีธาตุอื่น เช่น กำมะถัน ออกซิเจน ไนโตรเจนปนอยู่ ปิโตรเลียมเป็นได้ทั้งของแข็ง ของเหลว หรือก๊าซ ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบพลังงานความร้อน และความกดดันตามสภาพแวดล้อมที่ปิโตรเลียมสะสมตัวอยู่ สามารถแบ่งปิโตรเลียมตามสถานะในธรรมชาติได้ ๒ ชนิด ได้แก่ (๑) น้ำมันดิบ (Crude Oil) และ (๒) ก๊าซธรรมชาติ (Natural Gas) โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑) น้ำมันดิบ (Crude Oil) ตามธรรมชาติมีสถานะเป็นของเหลว ประกอบด้วยสารประกอบไฮโดรคาร์บอนชนิดระเหยง่ายเป็นส่วนใหญ่ แบ่งเป็น ๓ ชนิด ตามคุณสมบัติและชนิดของไฮโดรคาร์บอนที่ประกอบอยู่ คือ (๑) น้ำมันดิบฐานพาราฟิน (๒) น้ำมันดิบฐานแนฟทีน และ (๓) น้ำมันดิบฐานผสม ทั้งนี้ น้ำมันดิบทั้ง ๓ ชนิด เมื่อนำมากลั่นจะให้ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมในสัดส่วนที่แตกต่างกัน

๒) ก๊าซธรรมชาติ (Natural Gas) เป็นปิโตรเลียมที่อยู่ในสถานะก๊าซ ประกอบด้วยสารประกอบไฮโดรคาร์บอนในปริมาณร้อยละ ๘๕ ขึ้นไป ส่วนที่เหลือจะเป็นไนโตรเจนและคาร์บอนไดออกไซด์ปนอยู่ ไฮโดรคาร์บอนในก๊าซธรรมชาติ จัดอยู่ในอนุกรมพาราฟิน มีคุณสมบัติอิมมิตัวและไม่เปลี่ยนแปลงทางเคมีในสภาวะปกติ ก๊าซธรรมชาติมีองค์ประกอบส่วนใหญ่คือ มีเทน (CH₄) ซึ่งมีน้ำหนักเบาที่สุด และจุดเดือดต่ำที่สุด เป็นส่วนประกอบถึงประมาณร้อยละ ๗๐ ขึ้นไป

การสำรวจและพัฒนาแหล่งปิโตรเลียม จะเริ่มต้นด้วยการสำรวจทางธรณีวิทยา โดยเบื้องต้นจะอาศัยภาพถ่ายทางอากาศหรือภาพถ่ายจากดาวเทียมช่วยในการคาดคะเนโครงสร้างของชั้นหินใต้พื้นดิน จากนั้นจึงทำการสำรวจในชั้นรายละเอียดโดยนักธรณีวิทยาจะออกสำรวจหินที่โผล่พ้นพื้นดินตามหน้าผาหรือริมแม่น้ำลำธารเพื่อให้เข้าใจลักษณะทางธรณีวิทยาของชั้นหินที่อยู่ลึกลงไปหลายกิโลเมตรใต้พื้นดิน ผลการสำรวจทั้งหมดจะถูกบันทึกไว้ในแผนที่ทางธรณีวิทยา ต่อมาจะทำการยืนยันความถูกต้องของข้อมูลที่สำรวจได้ด้วยการสำรวจทางธรณีฟิสิกส์ ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี แต่วิธีที่นิยมมี ๒ วิธี ได้แก่ (๑) การวัดค่า

ความไหวสะเทือน (Seismic Survey) และ (๒) การวัดค่าความเข้มสนามแม่เหล็ก (Electromagnetic Survey) ภายหลังจากการสำรวจทางธรณีฟิสิกส์แล้ว ต่อมาจะทำการเจาะหลุมสำรวจเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการสำรวจปิโตรเลียม ถ้าพบร่องรอยปิโตรเลียมที่หลุมใดก็จะเจาะหลุมเพิ่มเติมในบริเวณนั้นอีกจำนวนหนึ่งเพื่อหาขอบเขตความกว้างยาวของแหล่งและปริมาณปิโตรเลียมที่น่าจะกักเก็บอยู่ในแหล่งนั้นก่อนที่จะเจาะหลุมทดลองผลิตต่อไป

การผลิตปิโตรเลียม สามารถจำแนกการผลิตได้ตามชนิดของแหล่งปิโตรเลียม ได้แก่ (๑) แหล่งก๊าซธรรมชาติ และ (๒) แหล่งน้ำมันดิบ ซึ่งประกอบด้วยแหล่งน้ำมันบนบกและแหล่งน้ำมันดิบนอกชายฝั่ง ทั้งนี้ หลุมผลิตและกระบวนการผลิตนั้นได้ถูกออกแบบไว้แตกต่างกันตามชนิดของแหล่งปิโตรเลียมดังนี้

๑) กระบวนการผลิตแหล่งก๊าซธรรมชาติ ก๊าซธรรมชาติเป็นของไหลที่มีน้ำหนักเบาสามารถไหลขึ้นมาด้วยตัวเองจากความดันสูงได้พิภพ หลุมผลิตในประเทศไทยที่นิยมใช้สำหรับก๊าซธรรมชาติเป็นแบบหลุมแคบ (Slim Hole) ซึ่งไม่จำเป็นต้องมีอุปกรณ์อะไรมากมาย ทำให้ลดต้นทุนการขุดเจาะเพื่อให้แหล่งเล็ก ๆ อย่างในประเทศไทยที่ต้องขุดเจาะหลุมจำนวนมาก ๆ นั้น สามารถลงทุนให้คุ้มทุนได้เมื่อระยะการผลิตผ่านไปได้ระยะหนึ่งความดันจะลดลงจนถึงระดับหนึ่งทำให้ความดันที่ปากหลุมไม่สามารถส่งก๊าซจากแท่นหลุมผลิตต่อไปที่แท่นกระบวนการผลิตได้ ก็จะมีการติดตั้งเครื่องอัดก๊าซ (Booster Compressor) เพื่อช่วยเพิ่มความดันจากปากหลุมส่งไปที่แท่นกระบวนการผลิตได้

๒) กระบวนการผลิตน้ำมันดิบ น้ำมันดิบเป็นของไหลที่มีน้ำหนักมากกว่าก๊าซธรรมชาติ แต่เบากว่าน้ำ ช่วงการผลิตระยะแรกจะสามารถไหลขึ้นมาด้วยตัวเองจากความดันได้พิภพ แต่เมื่อความดันลดลงจนถึงระดับหนึ่ง น้ำมันดิบจะไม่สามารถไหลขึ้นมาบนปากหลุมได้ด้วยตัวเอง จะต้องมีอุปกรณ์การผลิตเพิ่มเติม (Artificial Lift) และหลุมผลิตน้ำมันดิบส่วนใหญ่ยังเป็นหลุมแบบมาตรฐาน (Conventional Hole) เพื่อให้สามารถติดตั้งอุปกรณ์ช่วยในการผลิตน้ำมันดิบในหลุมได้ เช่น ติดตั้งระบบการอัดก๊าซช่วยการผลิตน้ำมัน (Gas Lift) ติดตั้งระบบปั๊มผลิตน้ำมัน (Pump) ติดตั้งระบบแยกโซนการผลิต (Multi-zone Completion) เป็นต้น

๒.๑ แหล่งน้ำมันดิบบนบก จะทำการส่งของไหลผ่านระบบให้ความร้อนและเครื่องแยก ๒ สถานะ (2-phase separator) แยกของไหลออกเป็นสองชนิด คือ (๑) ของเหลว (น้ำมันดิบและน้ำ) และ (๒) ก๊าซธรรมชาติ

๒.๒ แหล่งน้ำมันดิบนอกชายฝั่ง แท่นกระบวนการผลิตจะทำการแยกของไหลทั้ง ๓ ชนิดนี้ ออกจากกันด้วยเครื่องแยก ๓ สถานะ (3-phase separator) แยกของไหลออกเป็นสามชนิด คือ (๑) น้ำมันดิบ (๒) ก๊าซธรรมชาติ และ (๓) น้ำ

ทั้งนี้ ข้อมูลการผลิตทั้งหมด เช่น อัตราการไหล ความดัน อุณหภูมิ คุณสมบัติและองค์ประกอบของปิโตรเลียม เป็นต้น จะถูกส่งต่อไปให้วิศวกรปิโตรเลียมใช้ทำการศึกษา ติดตาม วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้คำนวณปริมาณสำรองคงเหลือ วางแผนการพัฒนาแหล่งและหาวิธีการผลิตปิโตรเลียมที่ได้ปริมาณสำรองสูงสุดและมีผลตอบแทนสูงสุด

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร กำหนดว่า ปิโตรเลียมที่อยู่ใต้ดินถือเป็นสมบัติของรัฐ ใครก็ตามที่จะนำปิโตรเลียมขึ้นมาใช้ประโยชน์ต้องได้รับสัมปทานจากภาครัฐก่อน แต่ข้อเท็จจริงแล้วไม่มีใครสามารถบอกได้แน่นอนว่าบริเวณใดมีปิโตรเลียมเลียมอยู่ ดังนั้น การให้สัมปทานปิโตรเลียม จึงเป็นการให้สิทธิแก่เอกชนเพื่อสำรวจหาปิโตรเลียม และเมื่อพบปิโตรเลียมในเชิงพาณิชย์แล้วจะสามารถทำการผลิตปิโตรเลียมนั้นได้ภายใต้หลักเกณฑ์ที่กฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียมกำหนด ได้แก่ พระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ และกฎกระทรวงที่ออกตามพระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔

พระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ มาตรา ๒๔ ผู้ขอสัมปทานต้อง (๑) เป็นบริษัท และ (๒) มีทุน เครื่องจักร เครื่องมือ อุปกรณ์ และผู้เชี่ยวชาญเพียงพอที่จะสำรวจ ผลิต ขยาย และจำหน่ายปิโตรเลียม

ในกรณีที่ผู้ขอสัมปทานไม่มีลักษณะครบถ้วนตาม (๒) ต้องมีบริษัทอื่นซึ่งรัฐบาลเชื่อถือ และมีลักษณะตาม (๒) และมีความสัมพันธ์ในด้านทุนหรือการจัดการกับผู้ขอสัมปทาน รับรองที่จะให้ทุน เครื่องจักร เครื่องมือ อุปกรณ์ และผู้เชี่ยวชาญเพียงพอที่จะสำรวจ ผลิต ขาย และจำหน่ายปิโตรเลียม

๕. ขอบเขตตลาด

๕.๑ ตลาดสินค้าหรือบริการที่เกี่ยวข้อง (Relevant Product Market)

- การทดแทนกันด้านอุปสงค์ (Demand Substitutability) และการทดแทนกันด้านอุปทาน (Supply Substitutability)

เมื่อตรวจสอบการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบธุรกิจที่กระทำการรวมธุรกิจและผู้ประกอบธุรกิจที่ถูกรวมธุรกิจ พบว่า ไม่มีการประกอบธุรกิจที่มีการแข่งขันในตลาดเดียวกัน กล่าวคือ (๑) บริษัท ด.๑ ประกอบธุรกิจขายส่งผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียม สารเคมีเฉพาะด้าน อุปกรณ์เกี่ยวกับการสำรวจปิโตรเลียม การให้บริการทางเทคนิค วิศวกรรม ตลอดจนบริการเกี่ยวกับปิโตรเลียมและปิโตรเคมี บริการซ่อมบำรุง รวมถึงธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการสำรวจและผลิตปิโตรเลียม และ (๒) บริษัท ด.๒ ประกอบธุรกิจก่อสร้างเฉพาะด้านอื่น ๆ ซึ่งมิได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น ส่วนบริษัท พ.๑ ประกอบธุรกิจสำรวจและผลิตน้ำมันดิบจากแหล่ง L53 และจำหน่ายให้กับบริษัทผู้ผลิตและจำหน่ายน้ำมันรายใหญ่ในประเทศ รวมถึงดำเนินการพัฒนาพื้นที่การผลิตและผลิตน้ำมันดิบ แม้ว่าการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบธุรกิจที่ประกอบธุรกิจที่กระทำการรวมธุรกิจและผู้ประกอบธุรกิจที่ถูกรวมธุรกิจ จะอยู่ในอุตสาหกรรมขั้นต้น (Upstream) ของธุรกิจปิโตรเลียม แต่การประกอบธุรกิจดังกล่าวไม่สามารถทดแทนกันได้ในด้านอุปสงค์และด้านอุปทาน

- การแข่งขันที่อาจเกิดขึ้น (Potential Competition)

ธุรกิจการสำรวจและผลิตปิโตรเลียม เป็นตลาดที่มีการแข่งขันต่ำและมีจำนวนผู้ประกอบธุรกิจในธุรกิจเพียงไม่กี่ราย นอกจากนี้ ในการที่ผู้ประกอบธุรกิจรายใดรายหนึ่งจะสามารถเข้าสู่ธุรกิจปิโตรเลียมในประเทศไทยได้นั้น จะต้องได้รับอนุญาตการให้สัมปทานจากภาครัฐตามมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ โดยผู้รับสัมปทานจะต้องมีคุณสมบัติตามมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ จึงจะสามารถประกอบธุรกิจสำรวจและผลิตปิโตรเลียมในประเทศไทยได้

กล่าวโดยสรุป ในการกำหนดตลาดสินค้าหรือบริการที่เกี่ยวข้องกับการรวมธุรกิจกรณีนี้ คือ ธุรกิจการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมขั้นต้น (Upstream) ประเภทน้ำมันดิบ

๕.๒ ตลาดภูมิศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง (Relevant Geographic Market)

เมื่อตรวจสอบตลาดธุรกิจการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมเพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะการประกอบธุรกิจและเหมาะสมกับตลาดสินค้าหรือบริการที่เกี่ยวข้อง รวมถึงสภาพการแข่งขันที่เกิดขึ้นในตลาด ดังนั้น จึงเห็นควรให้กำหนดตลาดภูมิศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง คือ ในระดับประเทศ

จากการศึกษาและวิเคราะห์ลักษณะการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบธุรกิจที่แจ้งผลการรวมธุรกิจ ประกอบกับโครงสร้างตลาดและขอบเขตตลาด โดยการกำหนดตลาดสินค้าหรือบริการที่เกี่ยวข้องและตลาดภูมิศาสตร์ที่เกี่ยวข้องที่กล่าวมาข้างต้น เห็นควรกำหนดขอบเขตตลาดสำหรับการแจ้งผลการรวมธุรกิจระหว่างบริษัท ด. และบริษัท พ. คือ ธุรกิจการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมขั้นต้น (Upstream) ประเภทน้ำมันดิบในระดับประเทศไทย

๖. ส่วนแบ่งตลาด

เมื่อพิจารณาส่วนแบ่งตลาดของธุรกิจการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมขั้นต้น (Upstream) ประเภทน้ำมันดิบในประเทศไทยโดยคำนวณจากปริมาณการผลิตน้ำมันดิบ พบว่า ทั้งก่อนและหลังการรวมธุรกิจผู้ประกอบธุรกิจที่มีส่วนแบ่งตลาดสูงสุด มีส่วนแบ่งตลาดร้อยละ xx.xx อันดับสองมีส่วนแบ่งตลาดร้อยละ xx.xx และอันดับสาม คือ กลุ่มบริษัท บ. มีส่วนแบ่งตลาดร้อยละ xx.xx โดยมีผลรวมส่วนแบ่งตลาดของผู้ประกอบธุรกิจสามรายแรกในตลาด (CR3) ทั้งก่อนและหลังการรวมธุรกิจเท่ากับร้อยละ xx.xx ทำให้ธุรกิจการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมขั้นต้น (Upstream) ประเภทน้ำมันดิบในประเทศไทย มีผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาดตามข้อ ๓ (๒) ของประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง หลักเกณฑ์การเป็นผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาส่วนแบ่งตลาดของบริษัท พ.๑ (บริษัทที่มีสถานะเสมือนเป็นหน่วยธุรกิจเดียวกันกับผู้ประกอบธุรกิจที่ถูกรวมธุรกิจ) มีส่วนแบ่งตลาดเพียงร้อยละ x.xx (อันดับที่ ๕) จึงไม่เข้าข่ายการเป็นผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาดตามประกาศดังกล่าว

ข้อกฎหมาย

พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ “ผู้ประกอบธุรกิจที่กระทำการรวมธุรกิจอันอาจก่อให้เกิดการลดการแข่งขันอย่างมีนัยสำคัญในตลาดใดตลาดหนึ่ง ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ต้องแจ้งผลการรวมธุรกิจต่อคณะกรรมการภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่รวมธุรกิจ” ประกอบประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการแจ้งผลการรวมธุรกิจ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๓ กำหนดว่า “การรวมธุรกิจอันอาจก่อให้เกิดการลดการแข่งขันอย่างมีนัยสำคัญในตลาดใดตลาดหนึ่ง หมายความว่า การรวมธุรกิจที่ยอดเงินขายของผู้ประกอบธุรกิจรายใดรายหนึ่งหรือของผู้ประกอบธุรกิจที่จะรวมธุรกิจในตลาดใดตลาดหนึ่งรวมกันตั้งแต่หนึ่งพันล้านบาทขึ้นไป และไม่ก่อให้เกิดการผูกขาดหรือการเป็นผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด”

ประเด็นวินิจฉัย

การรวมธุรกิจระหว่างบริษัท ด. และบริษัท พ. ต้องแจ้งผลการรวมธุรกิจต่อคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า ตามมาตรา ๕๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ หรือไม่ โดยมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยดังนี้

๑. ผู้ประกอบธุรกิจที่กระทำการรวมธุรกิจและผู้ประกอบธุรกิจที่ถูกรวมธุรกิจ มีสถานะเป็นผู้ประกอบธุรกิจตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ หรือไม่
๒. การรวมธุรกิจดังกล่าวมีลักษณะเป็นการรวมธุรกิจตามมาตรา ๕๑ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ หรือไม่
๓. การรวมธุรกิจดังกล่าวเป็นการรวมธุรกิจอันอาจก่อให้เกิดการลดการแข่งขันอย่างมีนัยสำคัญในตลาดใดตลาดหนึ่ง หรือไม่

คำวินิจฉัย

ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยเป็นประการที่หนึ่ง คือ ผู้ประกอบธุรกิจที่กระทำการรวมธุรกิจและผู้ประกอบธุรกิจที่ถูกรวมธุรกิจ มีสถานะเป็นผู้ประกอบธุรกิจตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ หรือไม่

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าพิจารณาแล้วเห็นว่า บริษัท ด. มีบริษัทที่มีสถานะเสมือนเป็นหน่วยธุรกิจเดียวกัน ตั้งอยู่ในประเทศไทย จำนวน ๒ บริษัท คือ (๑) บริษัท ด.๑ และ (๒) บริษัท ด.๒ ส่วนบริษัท พ. มีบริษัทที่มีสถานะเสมือนเป็นหน่วยธุรกิจเดียวกัน ประกอบธุรกิจในประเทศไทย จำนวน ๑ บริษัท ได้แก่ บริษัท พ.๑ จึงถือเป็นผู้ประกอบธุรกิจ ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐

ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยเป็นประการที่สอง คือ การรวมธุรกิจดังกล่าวมีลักษณะเป็นการรวมธุรกิจตามมาตรา ๕๑ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ หรือไม่

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าพิจารณาแล้วเห็นว่า บริษัท ด. ได้เข้าซื้อหุ้นของบริษัท พ. ในสัดส่วนร้อยละ xxx ของหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงทั้งหมด ซึ่งเป็นการเข้าซื้อหรือได้มาซึ่งหุ้นที่มีสิทธิออกเสียง ณ สิ้นวันใดวันหนึ่ง เพิ่มขึ้นเกินกว่าร้อยละห้าสิบขึ้นไปของจำนวนสิทธิออกเสียงทั้งหมดของผู้ประกอบธุรกิจอื่นตามข้อ ๔ (๒) ตามประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง หลักเกณฑ์การพิจารณาการเข้าซื้อสินทรัพย์หรือหุ้น เพื่อควบคุมนโยบาย การบริหารธุรกิจ การอำนวยการ หรือการจัดการที่เป็นการรวมธุรกิจ พ.ศ. ๒๕๖๑ จึงถือเป็นการรวมธุรกิจ ตามมาตรา ๕๑ วรรคสี่ (๓) แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐

ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยเป็นประการที่สาม คือ การรวมธุรกิจดังกล่าวเป็นการรวมธุรกิจอันอาจก่อให้เกิดการลดการแข่งขันอย่างมีนัยสำคัญในตลาดใดตลาดหนึ่ง หรือไม่

จากข้อเท็จจริงปรากฏว่า ตลาดสินค้าหรือบริการที่เกี่ยวข้องกับการรวมธุรกิจในกรณีนี้ คือ ธุรกิจการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมขั้นต้น (Upstream) ประเภทน้ำมันดิบในประเทศไทย เมื่อคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าพิจารณารายได้แล้วเห็นว่า บริษัท ด. มีรายได้ผ่านบริษัทย่อยในประเทศไทย จำนวน xxx,xxx,xxx บาท ซึ่งไม่ถึงหนึ่งพันล้านบาท แต่บริษัท พ. มีรายได้ผ่านบริษัทย่อยในประเทศไทย จำนวน x,xxx,xxx,xxx บาท ซึ่งเกินกว่าหนึ่งพันล้านบาท ดังนั้น การรวมธุรกิจกรณีนี้ จึงถือเป็นการรวมธุรกิจอันอาจก่อให้เกิดการลดการแข่งขันอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากผู้ประกอบธุรกิจรายใดรายหนึ่ง (ผู้ประกอบธุรกิจที่ถูกรวมธุรกิจ) มีรายได้รวมในตลาดใดตลาดหนึ่ง (ธุรกิจการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมขั้นต้น (Upstream) ประเภทน้ำมันดิบในประเทศไทย) เกินกว่าหนึ่งพันล้านบาทขึ้นไป

ต่อมาพิจารณาส่วนแบ่งตลาดในธุรกิจการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมขั้นต้น (Upstream) ประเภทน้ำมันดิบในประเทศไทยโดยคำนวณจากปริมาณการผลิตน้ำมันดิบ พบว่า ทั้งก่อนและหลังการรวมธุรกิจ ผู้ประกอบธุรกิจที่มีส่วนแบ่งตลาดสูงสุด คือร้อยละ xx.xx อันดับสอง ร้อยละ xx.xx และอันดับสาม มีส่วนแบ่งตลาดร้อยละ xx.xx โดยมีผลรวมส่วนแบ่งตลาดของผู้ประกอบธุรกิจสามรายแรกในตลาด (CR3) ทั้งก่อนและหลังการรวมธุรกิจเท่ากับร้อยละ xx.xx สามารถสรุปได้ว่า ธุรกิจการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมขั้นต้น (Upstream) ประเภทน้ำมันดิบในประเทศไทย มีผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาดตามข้อ ๓ (๒) ตามประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง หลักเกณฑ์การเป็นผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด กำหนดว่า ผู้ประกอบธุรกิจสามรายแรกในตลาดสินค้าใดสินค้าหนึ่ง หรือบริการใดบริการหนึ่งที่มีส่วนแบ่งตลาดในปีที่ผ่านมารวมกันตั้งแต่ร้อยละเจ็ดสิบห้าขึ้นไป โดยความใน (๒) มิให้ใช้บังคับกับผู้ประกอบธุรกิจรายใดรายหนึ่งที่มียอดเงินขายในปีที่ผ่านมาต่ำกว่าหนึ่งพันล้านบาท หรือมีส่วนแบ่งตลาดในปีที่ผ่านมาต่ำกว่าร้อยละสิบ สำหรับบริษัท พ.๑ (บริษัทที่มีสถานะเสมือนเป็นหน่วยธุรกิจเดียวกันกับผู้ประกอบธุรกิจที่ถูกรวมธุรกิจ) มีส่วนแบ่งตลาดเพียงร้อยละ x.xx (อันดับที่ ๕) จึงไม่เข้าข่ายการเป็นผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาดตามประกาศดังกล่าว จึงถือว่าการรวมธุรกิจครั้งนี้เป็นการรวมธุรกิจอันอาจก่อให้เกิดการลดการแข่งขันอย่างมีนัยสำคัญ และไม่ก่อให้เกิดการผูกขาดหรือการเป็น

ผู้ประกอบการธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด ตามข้อ ๓ ของประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการแจ้งผลการรวมธุรกิจ พ.ศ. ๒๕๖๑

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าบริษัท ด. (ผู้ประกอบการธุรกิจที่กระทำการรวมธุรกิจ) และบริษัท พ. (ผู้ประกอบการธุรกิจที่ถูกรวมธุรกิจ) จะไม่มีการประกอบธุรกิจที่แข่งขันในตลาดเดียวกันแต่ลักษณะการประกอบธุรกิจของทั้งสองบริษัทมีความสัมพันธ์แบบสนับสนุนกันในกลุ่มอุตสาหกรรมเดียวกัน คือ ธุรกิจการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมขั้นต้น (Upstream) โดยบริษัท ด. ประกอบธุรกิจการบริการให้คำปรึกษาเชิงเทคนิคแบบครบวงจรแก่ผู้ประกอบการด้านพลังงาน (Energy Sector) ตั้งแต่ขั้นต้นถึงขั้นปลายของการประกอบธุรกิจ การให้บริการซ่อมบำรุงเครื่องจักรที่ใช้ในการขุดเจาะน้ำมันดิบ ซึ่งเป็นการสนับสนุนการประกอบธุรกิจการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมตลอดจนการพัฒนาเทคนิคที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจของบริษัท พ. (ผู้ประกอบการธุรกิจที่ถูกรวมธุรกิจ) โดยเฉพาะธุรกิจการสำรวจและผลิตน้ำมันดิบตั้งแต่ขั้นตอนการศึกษาและกำหนดแผนการดำเนินการ อุปกรณ์และเทคโนโลยีที่จำเป็นแบบครบวงจร รวมถึงการให้บริการซ่อมบำรุง (Maintenance) เครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ใช้ในการขุดเจาะน้ำมันดิบ ซึ่งเป็นการส่งเสริมด้านประสิทธิภาพ และเพิ่มความสามารถในการแข่งขันในธุรกิจพลังงาน

เมื่อพิจารณารายได้รวมในปีที่ผ่านมา พบว่า บริษัท ด. มีรายได้ผ่านบริษัทย่อยในประเทศไทยจำนวน xxx,xxx,xxx บาท ซึ่งไม่ถึงหนึ่งพันล้านบาท แต่บริษัท พ. มีรายได้ผ่านบริษัทย่อยในประเทศไทยจำนวน x,xxx,xxx,xxx บาท ซึ่งเกินกว่าหนึ่งพันล้านบาท ดังนั้น การรวมธุรกิจกรณีนี้ จึงถือเป็นการรวมธุรกิจอันอาจก่อให้เกิดการลดการแข่งขันอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากผู้ประกอบการธุรกิจที่ถูกรวมธุรกิจมีรายได้รวมในการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมขั้นต้น (Upstream) ประเภทน้ำมันดิบในประเทศไทยเกินกว่าหนึ่งพันล้านบาทขึ้นไป จึงเข้าข่ายต้องแจ้งผลการรวมธุรกิจตามมาตรา ๕๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐

เมื่อการรวมธุรกิจระหว่างบริษัท ด. และบริษัท พ. เป็นการรวมธุรกิจอันอาจก่อให้เกิดการลดการแข่งขันอย่างมีนัยสำคัญในธุรกิจการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมขั้นต้น (Upstream) ประเภทน้ำมันดิบในประเทศไทย ดังนั้น การรวมธุรกิจกรณีนี้จึงเข้าข่ายที่จะต้องแจ้งผลการรวมธุรกิจต่อคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่รวมธุรกิจ ตามมาตรา ๕๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยบริษัท ด. ได้กระทำการรวมธุรกิจ เมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๖๕ และได้แจ้งผลการรวมธุรกิจเมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๕ ซึ่งเป็นการแจ้งผลการรวมธุรกิจภายในระยะเวลาที่กำหนด

มติคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า มีมติเอกฉันท์รับทราบการแจ้งผลการรวมธุรกิจระหว่างบริษัท ด. และบริษัท พ.ตามมาตรา ๕๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า

๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖